

Bron URL : <https://www.specialisthoogbegaafdheid.nl/inzicht-signaleren/145-als-minderheidsgroep/>

Auteur : Sonja Morbé
Bedrijf auteur : www.wijssein.nl

Onze artikelen worden geschreven om te delen. Maar. De artikelen mogen niet gedeeld worden zonder bronvermelding. Wij hopen met onze informatie én dienstverlening bekend te worden op alle scholen van Nederland. Zodat zoveel mogelijk mensen in het onderwijs in staat zijn passend onderwijs te realiseren voor alle (hoog)begaafde leerlingen.

Wat past bij een IQ van 145+?

De laatste tijd hoor ik steeds vaker de vraag: weet jij wat ik de leerling met een IQ van 145+ moet bieden? Deze vraag komt regelmatig voor op scholen met alleen hoogbegaafde leerlingen. Maar ook op andere reguliere scholen komt deze vraag naar voren.

Ik kreeg bijvoorbeeld de volgende casus.

We hebben een jongen in groep 6, waarbij vorig jaar een intelligentieonderzoek is afgenomen, wat uit kwam op 152 het zou nog hoger kunnen zijn, maar dat was op dat moment niet meetbaar. Deze leerling is nu aangemeld voor X (groep voor ontwikkelingsgelijken) én komt bij mij in de plusklas. Verder willen ouders graag dat hij bij ons op school blijft, maar moet hij nog wel meer uitgedaagd worden. De jongen is niet onderzocht op autisme, maar zowel ouders als school zijn er wel van overtuigd dat hij dit heeft. De klas waar de jongen in zit is juist heel zwak er zijn eigenlijk geen gelijkgestemden.

Ik stelde een aantal vragen. Hieruit kwam de volgende aanvullende informatie.

- *De reguliere stof wordt tot 70% verkort;*
- *School is ontzettend saai in zijn beleving. Vooral bij de basisvakken verveelt hij zich;*
- *Informatie over zijn gedrag werd gegeven: dit wordt toegeschreven aan (mogelijk) autisme;*
- *De Plusklas vindt hij ontzettend leuk. Ook de bak/ la met Donald Ducks vindt hij ontzettend leuk. Speelt af en toe met 2 jongetjes uit de klas;*
- *De leerkracht is ervan overtuigd dat hij dit schooljaar qua didactiek groep 6,7 en 8 in 1 jaar zou kunnen doen. Sociaal emotioneel is hij nog niet aan de middelbare school toe;*
- *Hij kan alles op zijn sloffen. Hij is ook niet gemotiveerd om toetsen goed te maken, vult maar iets in.*

De vraag was: *Hebben jullie een idee wat ik deze jongen kan aanbieden of waar ik dit op kan zoeken?*

Ja, daar heb ik een idee bij. Maar eerst behandel ik achtergrondinformatie.

Doelgroep 145+

Wat wordt bedoeld met 145+ leerlingen? In de praktijk wordt deze doelgroep 145+ genoemd, omdat dit leerlingen zijn die hoogbegaafd zijn met een uitzonderlijk hoog IQ van meer dan 145. Als je de statistiek bekijkt, dan bestaat de groep mensen met een IQ vanaf 130 of hoger uit 2,3% van alle mensen. Ga je kijken naar de groep met een IQ van 140 of meer, dan is dit nog maar 0,38% van alle mensen. De groep 145+ is weer een stukje kleiner. Oftewel: de doelgroep 145+ is een echte minderheidsgroep.

Minderheidsgroep

Als je tot een minderheidsgroep behoort, dan kan dit nadelen met zich mee brengen. Het rijtje hieronder geldt voor elke willekeurige minderheidsgroep.

Bijvoorbeeld:

- Je hebt geen aansluiting.
- Je gaat denken dat je raar bent.
- Mensen gaan geen relatie met je aan: vriendschappen, feestjes ga je missen.
- Materiële zaken passen niet bij je: in het onderwijs bijvoorbeeld de lesmethode.
- Je moet jezelf vaak uitleggen in je 'afwijking'.
- Je ervaart geen begrip of erkenning.
- Je wordt gezien als moeilijk of lastig.
- Je komt niet in aanmerkingen voor dingen, omdat je niet voldoet aan de norm.
- Je moet eerst aan voorwaarden van de norm voldoen, om daarna jezelf te kunnen laten zien.
- Je kunt je niet van je beste kant laten zien, omdat aanpassing gewenst is.
- Er wordt verwacht dat je ook wel een keer gewoon kan doen.

Het is belangrijk om deze effecten te realiseren. De kans is namelijk groot dat 145+ leerlingen met deze effecten te maken hebben. En als jijzelf (jarenlang) met deze effecten te maken krijgt, dan ga je daar als mens hoogstwaarschijnlijk op reageren en dit kan tot gedragsproblemen leiden.

Kenmerken-gevolgen-randverschijnselen

Het misverstand is echter dat we de gedragsproblemen gaan zien als kenmerk van de uitzonderlijke hoge begaafdheid. Ik vroeg laatst aan een groep leerkrachten wat zij denken dat de kenmerken van hoogbegaafdheid zijn.

Ik kreeg het volgende te horen:

1. Presteren onder
2. Sociaal en emotioneel onhandig
3. Horen er niet bij
4. Intelligent
5. Lui
6. Creatief
7. Geen vrienden
8. Vinden geen aansluiting
9. Vreemd
10. Moeten leren leren

Ik schrok best wel. Aan het einde van de studiedag was er een wezenlijk beeld veranderd.

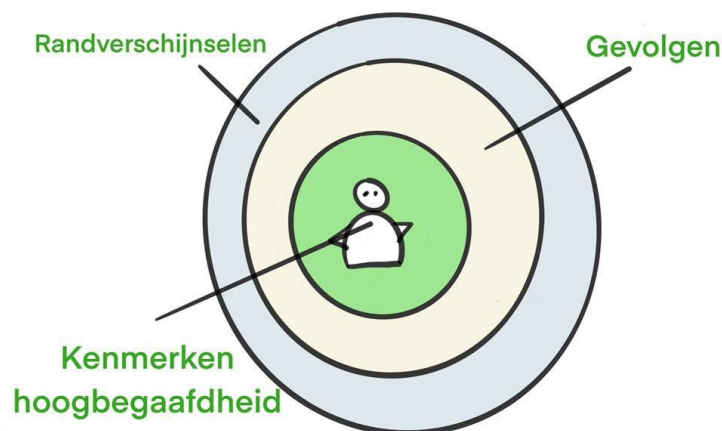
Gelukkig.

Want als je dit rijtje ziet, begrijp ik wel waar het vandaan komt. Er staan echter echt weinig kenmerken. Hiervoor heb ik een tekening gemaakt om onderscheid te maken in: kenmerken, gevolgen en randverschijnselen.

Een kenmerk van hoogbegaafdheid is bijvoorbeeld een hoge intelligentie. Het gevolg van een hoge intelligentie is bijvoorbeeld met minder oefening en herhaling lesstof kunnen beheersen.

Als je naar het rijtje kijkt, dan zie je veel randverschijnselen. Dit heeft niks met kenmerken van hoogbegaafdheid te maken. En zijn ook niet het gevolg van het kenmerk van hoogbegaafdheid.

De randverschijnselen zijn vaak effecten waar een minderheidsgroep mee te maken kan krijgen in een niet passende omgeving. Het rijtje van de leerkrachten lijkt namelijk heel veel op het rijtje van de nadelen van een minderheidsgroep.

Sonja Morbé | www.wijssein.nl

Bepaald moment, bepaald gebied

Renzulli leert ons ook een wijze les. Joseph Renzulli is een Amerikaanse psycholoog. Renzulli is bekend vanwege zijn expertise over hoogbegaafdheid. Hij geeft aan dat hij niet kiest voor 'de hoogbegaafde' als zelfstandig naamwoord. Maar voor een bijvoeglijk naamwoord: hoogbegaafd gedrag of hoogbegaafde prestaties. Hij zegt daar expliciet het volgende over:

'Hoogbegaafde prestaties kunnen worden behaald door gebruik te maken van een aantal eigenschappen

- door bepaalde mensen, niet alle mensen
- op bepaalde momenten, niet alle momenten
- op bepaald gebied die de interesse heeft, niet alle gebieden'

Dit betekent dus dat de hoogbegaafde kenmerken bij bepaalde mensen niet op elk moment en op elk gebied tot uitzonderlijke prestaties zal leiden. Zeker niet in een niet passende omgeving waar geen interesse gevonden kan worden in een bepaalde materie.

Einstein was niet dagelijks geniaal in alles ☺

Casus 145+

En dan nu terug naar de casus. In de casus wordt gevraagd om een oplossing voor een probleem. Hiervoor citeer ik graag Albert Einstein:

"We kunnen problemen niet oplossen door op dezelfde manier te denken, als toen we ze creëerden."

In de casus lees ik dat het probleem opgelost mag worden maar:

- de leerling moet wel op dezelfde school blijven
- er is overtuiging dat de leerling autisme heeft
- sociaal en emotioneel is de leerling nog niet toe aan VO

Als we deze drie randvoorwaarden / overtuigingen vasthouden, dan beperken we ons in het vrije denken om andere invalshoeken te vinden om het probleem op te lossen. Je gaat pas andere mogelijkheden zien, als je geen beperkingen bij voorbaat oplegt. En de kans is groot dat je dan bij aanknopingspunten komt die echt bij het kind passen.

Kind centraal dus. Maatwerk.

Maatwerk 145+

Ja, maar dat doen we al, maatwerk, aldus de leerkracht. De leerkracht geeft aan dat er compact en verrijkt werk wordt geboden, dat er een plusklas is voor de leerling. Er is dus al maatwerk.

Maar dat is niet het maatwerk dat ik bedoel: zeker niet voor 145+ leerlingen.

Voorbeeld 1: Laurent. Hij was met 6 jaar klaar met de basisschool. En kreeg met 8 jaar zijn gymnasiumdiploma. Hij studeert vanaf zijn 8ste jaar twee universitaire studies en wil hierna nog geneeskunde gaan doen.

Voorbeeld 2: Erik. Hij mocht groep 3 overslaan. Meer niet. Hij ging met 11 jaar naar het gymnasium. In de brugklas deed hij leerjaar 1, 2, 3 en 4. Met 13 jaar haalt hij zijn gymnasiumdiploma.

Dit is het maatwerk waar we over moeten nadenken. Het mogen werken op eigen niveau en tempo buiten de bestaande kaders. Het gaat om een wezenlijk ander curriculum, andere doelen, waarbij we durven te kijken alsof alles mogelijk is. Kind centraal. Dan kunnen we gaan zien wat werkelijk nodig is.

Doen we dit niet: dan gaan we duwen en trekken aan het kind om het passend te krijgen in de bestaande organisatie.

We zien dan niet meer dat we feitelijk een organisatieprobleem hebben in plaats van een gedragsprobleem!

En daar doen we een kind tekort mee. We laten potentieel verpieteren en ontwikkelen gedemotiveerde leerlingen voor de toekomst. We zetten de organisatie centraal in plaats van het kind.

Advies voor 145+ casus

In de casus gaf ik het volgende advies waar de leerkracht mee verder kon.

1. Verdiep je in 145+ doelgroep.
2. Bekijk de kaders en overtuigingen die je als school of ouders hebt bij de casus en laat ze in eerste instantie los of durf te twijfelen of het wel waar is. Bijvoorbeeld de kaders en overtuigingen:
  - Hij moet op de oude school blijven;
  - Hij kan niet versnellen door leerjaren over te slaan;
  - Hij moet leren omgaan met zijn leer- en/of gedragsprobleem, dat heeft prioriteit tov het deel HB;
  - Hij moet leren omgaan met dingen die niet leuk zijn en niet alleen maar die dingen doen die zijn interesse heeft.
3. Stop met bezig houden, ga echt maatwerk bieden.

4. Doorzie het organisatieprobleem in plaats van een gedragsprobleem.
5. Als je de conclusie trekt: de leerling is in staat om leerjaar 6, 7 en 8 in één jaar te doen, biedt de leerling dan, net als alle andere leerlingen, het eigen leertempo en niveau aan.
6. Kijk meteen naar einddoelen: groep 8 einddoelen en VO einddoelen. Deze liggen veel dichterbij dan je denkt. Maak een korte route naar deze einddoelen. Niet naar het einddoel van het leerjaar op basis van kalenderleeftijd.
7. Stel interesse van de leerling centraal. Binnen een interessegebied is namelijk 80% leuk (en dus motiverend om te leren) en 20% niet leuk (en dat deel hoort er ook bij).

Besef dat het ooit slechts is bedacht: er is acht jaar nodig om de doelen van het basisonderwijs te beheersen. Het werkt voor *redelijk* veel leerlingen. Maar niet voor iedereen: niet aan de zogenaamde onderkant en niet aan de zogenaamde bovenkant van de groep. Als het voor 40% tot 60% van leerlingen eigenlijk onvoldoende of matig werkt, waarom houden we dan zo vast aan deze wijze van organisatie?

Er is vaker dan we denken meer of juist minder tijd nodig: om potentieel te ontwikkelen en met welbevinden te laten opgroeien.

Niks missen?

Vind je ons blog interessant en wil je meer verhelderende en/of praktische informatie ontvangen? Schrijf je dan in voor onze nieuwsbrief: <http://eepurl.com/c2mUFj>